

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

5. De irregularitate contingente in bello iusto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

gravi necessitate in illo officio cap. 1. disp. 51. quia tamen non peccat contra iustitiam illud exercens, neque ex illo mors accusato euenit, non est irregularis. Verum si ex negligentia, vel imperitia advocati reus, cuius patrocinium suscipit, deformetur, aliis non deformandus; Aduocatus irregularis erit non ex defectu lenitatis, sed ex delicto iustitiam commisso: vt docuit Nauar. c. 27. m. 22. Suar. d. 47. sect. 4. m. 6. Bon. d. 7. q. 4. p. 3. n. 6. in fine.

Eadem irregularitate existimat Suar. d. 47. sect. 4. num. 6. affici Aduocatum partes accusatoris iniuste suscipientem, qui de calumnia conuictus occisus fuit, quia cessante patrocinio advocati non auderet accusator moratiter loquendo, causam profequitur, que ad eum constitueretur in illo discrimine vite. Ergo censetur cooperari morti accusatoris. Sed rectius docuit contrarium Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 8. conclus. Nam si Aduocatus bona fide processit, et redens accusationem legitimam esse, sicuti excusatur à delicto, sic excusari debet ab irregularitate delicto annexa: vt aduertit Bonac. dicta disp. 7. de irregular. q. 4. pun. 3. numero. 5. Si vero mala fide processit, est iniustus sit aduersus accusatum, nullam tamen aduersus accusatorem iniustitiam committit, ideoque non potest ei mors tanquam cooperatori iniusto imputari. Et licet ipse accusator accusationem non instituerit, nisi advocati patrocinium haberet, inde non sequitur aduocatum irregularem fore; quia ex illo patrocinio non euenit accusatori mors auctoritate publica, sed ex calumnia aliunde probata. Alias quoties cooperatus esses furto, ob cuius causam suscipitur irregularis esses, quod nullatenus est dicendum; quia non est causa mortis, sed delicti ratione cuius mors infligitur.

7 Quoad consultorem attinet communis sententia est irregularitatem incurere, si consilium præbeat iudici, qui mouetur ad sententiam proferendam in causa sanguinis. Quod intelligendum est, quando consilium à iudice expostulatur iuridice. Nam si priuatim expostuleretur, & iudex tanquam quilibet alia persona de iustitia informetur, probabilitate non caret irregularitati locum non esse; quia ex prædicta informatione contrahi non potest irregularitas ex delicto, cum nullum ibi commissum sit. Neque item ex defectu perfectæ lenitatis, siquidem hæc tantum imposita est iudici, cuiusque officialibus auctoritate publicè fungentibus, vt optime relato Vazq. notauit Gasp. Hurtado de irregular. diffinit. num. 40.

8 Hinc à fortiori constat confessarium negantem iudici absolutionem, nisi sententiam sanguinis proferat, ad quam in conscientia tenetur, non fore irregularem. Tum quia non procedit vt publicus iustitiæ minister. Tum quia credendum non est velle Ecclesiam irregularitate confessarium innodare ob actionem iure diuino debitam, & quam ipse excusare non potuit. Sicuti tradit Henric. lib. 14. cap. 16. numero 4. & in comm. l. 1. F. Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 6. conclus. 4. Sayr. lib. 6. c. 18. n. 26. Mol. tract. 3. disp. 7. n. 18. Suar. disp. 47. sect. 1. n. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 1. num. 32.

9 Item est si confessarius penitentem obligaret ad fatendum delictum morte, vel mutilatione dignum, ad cuius manifestationem iure naturali tenetur, quia eo casu non concurrit ad mortem ex parte iudicis inferentis, sed ex parte iustitientis, ac proinde ab irregularitate ministris publicis iniuncta excusari debet, præterquam quod opus obligatorium præstat, ob cuius causam nullo impedimento affici debet. Sicuti tradunt Coninch. d. disp. 18. dub. 10. n. 9. & 96. Henric. Auila. & Bonac. loc. alleg. Ob eandem rationem consules obedire sententiæ mortis iustæ, aut ab appellatione iniusta cessare irregularis non est censendus. Qui vero consuleret ratione appellationem interponeret, cum legitime interponi possit, & ob eam causam eius mors acceleratur, communiter Doctores censent irregularem fore. Sed hoc credo esse intelligendum, quando prædictum consilium ab aduocato procedit iuridice. Secus vero si priuatim detur, quia eo casu non concurrit ad mortem, vt persona publica, & iustitiæ minister, sed potius, vt priuatus, & ex parte mortem sustinentis.

§. IV.

De aliis ministris, qui ad prolationem sententiæ sanguinis, eiusque executionem concurrunt.

- 1 Ex solo concursu auctoritatis publicæ factæ hæc irregularitas inducitur.
- 2 Vltra iudicem, accusatorem, testem, Aduocatum, &c. est irregularis notarius sententiam dictans, signans, &c.

EX præcedenti §. colligi potest huic irregularitati non esse locum nisi ex concursu ad mortem, seu mutilationem Fer. d. de Castro. Sum. Mor. Pars VI.

authoritate publicæ præstito, quia solum ministris publicis hæc irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis inducitur in eam, vt disp. 51. & cap. sententiam. Ne clericus, vel monachus & cap. prælatus de homicidio lib. 6. & aliis. Quocirca obseruandum maxime est, an concursum ad mortem condemnati præstito, tanquam persona publica, vel tanquam priuata, nam si vt persona publica irregularitatem contrahis, secus si vt persona priuata.

Hinc fit vltra iudicem, testem, accusatorem, Aduocatum irregularem esse Notarium, seu Tabellionem testium depositiones recipientem, illatue legentem, quando publicantur. Item sententiam dictantem, signantem à famulo scriptam, sigillo authenticantem, vel pronunciantem. Quinimo scribentem sententiam tanquam officialem iustitiæ; quia omnes hi ad prolationem sententiæ auctoritate publicæ concurrunt. Secus verbò dicendum est de famulo transcribente scripturam factam à notario, quia sine illo transumptio reus condemnatur; si uti famulus vsurarii, qui ad restituendum obligatur cum vsuris cooperatus fuerit, vt contractum faciendum, seu scribendo rationem dati, & accepti, secus si solum transcriberet scripturam vsurariam.

Deinde est irregularis tortor reus, si inde reus confiteatur crimen ob cuius causam pena sanguinis afficiatur, nisi hoc sit in tribunali inquisitionis. Item omnes deficientes reum ad mortem & comitantes iudicem ad custodiam tam equitres, quam pedestres, non tamen populus, vel Clerici, qui ad spectandum assistunt; nam esto Clericis prohibitum sit sententiæ sanguinis assistere, Cap. sententia sanguinis. Ne Clerici, vel Monachi, non tamen eorum assistentia culpam grauem inducit, etiam si ex curiositate fiat, vt docet Suar. d. 47. sect. 4. in fine. Præterquam quod consuetudine videtur præceptum illud abrogatum. Item præco præcedens reum, & illius sententiam proclamans, & generaliter omnes illi qui vt publicæ iustitiæ ministri concurrunt hac irregularitate ligantur. Qui verbò vt priuatae personæ morti cooperati fuerint hac irregularitate non videntur ligari. Quapropter monens reum vt admoceat caput stipiti, vel ascendat scalas, tamen inde reus citius moratur, & confessarius instigans equum, quo reus ad supplicium ducitur, vel carissimum possessio officio fungit irregularis non sunt, quia in his actionibus non procedunt vt publici ministri. Præterquam quod leuia sunt, & pro nihilo reputari debent. Illud certum esse debet, irregularem non esse, qui iudicem rogaret, ne reum per solitas calles duceret, tamen inde mors acceleretur, quia illa acceleratio per accidens contingit, præterquam quod non procedit ex aucto tanquam à publico iustitiæ ministro.

§. V.

De irregularitate contingente in bello iusto.

- 1 Milites ibidem occisantes, seu mutilantes irregulares sunt.
- 2 Nullus etiam sacerdos ad occidendum exhortans, aut propria manu pugnans irregularis est, nisi ipse per se occiderit, aut deformauerit.
- 3 Satisfit obiectio.
- 4 Hoc intelligendum est in bello iusto offensiuo.
- 5 Si verbò bellum non offensiuum, sed defensiuum aggressiuer, satis probabile est nullam irregularitatem contrahi.
- 6 In hac irregularitate solus Pontifex dispensare potest.
- 7 Sufficiens dispensatio est, si Pontifex concederet Clerico facultatem propria manu pugnandi.

AD irregularitatem contractam ex defectu perfectæ lenitatis reducitur quæ ortum habet ex occisionibus, seu mutilationibus in bello iusto contingentibus. Cum enim ibi milites vt ministri publici, & auctoritate à republica accepta mutant, & occidant, efficitur ex defectu perfectæ lenitatis à susceptione ordinum, altarisque ministerio excludi. Neque obest quod accepta militia sæpe contingat in defensionem propriæ patriæ inimicos occidere, quia liberè in eam se necessitatem coniecerunt, eum nomen militiæ dederunt, & bellum offensiuum aggressi sunt. Sicuti iudex sententiam sanguinis proferens, & illam ex officio exequens irregularitatem non contrahit, quamuis ex obligatione iustitiæ & profert, & exequi sententiam debeant. Sicuti ex communi omnium Doctorum tradit Molin. tractat. 2. de iustit. disputat. 109. conclus. 2. Dixi in bello iusto; nam si bellum iniustum sit irregularitas inde contracta vt pote ex delicto, extenditur ad omnes eos qui quomodocumque occisioni, vel mutilationi concurrerint, de quibus infra.

In bello igitur iusto nullus etiam Sacerdos ad occidendum exhortans, aut propria manu pugnans irregularis est, nisi ipse per se occiderit, aut deformauerit. Vt ex communi docet Panormit. cap. penultim. & vit. de Clerico percussore Nauar.

Navar. cap. 27. numero 215. Henric. lib. 14. cap. 12. numero 4. & cap. 13. numero 2. Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 3. num. 2. Molina tract. 2. disp. 110. conclus. 1. Aulia 7. p. disputat. 6. sect. 3. dub. 2. Bonac. disputat. 7. de irregular. q. 4. p. n. specialiter n. 7. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 8. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 11. & alij. Et sumitur ex cap. petio tua de homicidio. vbi Sacerdoti pugnanti aduersus inimicos Christianæ religionis, vbi multi extiterunt occisi mandatur à celebratione abstinere, si de interfectione alicuius in illo conflictu dubium habeat. Ergo à contrario sensu sic constet nullum interfecisse non obligabitur à celebratione abstinere. Idem colligitur ex cap. si quis 51. dist. Et ratio huius priuilegij esse potest, ne tot irregularitate inuoluantur, nèc à preliando in bello iusto se contineant irregularitatis timore.

1 Neque obest Clericis in bello offensiuo pugnam propria manu interdiciam esse, cap. clericis cum alijs, 23. q. 8. & cap. 1. Me Clerici, vel Monachi, & cap. ex multa de voto. Et tradunt ferè omnes Doctores cum Glossa in dicto cap. petio tua de homicidio, quia inde non fit irregularitatem contrahi; hæc enim non contrahitur nisi in casibus à iure expressis: at in iure solùm expressa est irregularitas ob deformationem, vel occisionem in bello iusto contingentem, non autem ob consilium, auxilium, vel fauorem illicitè præstitum. Neque item obest Textus in cap. quod in dubijs de Pœnis: vbi de Sacerdotibus gubernantibus nauim ad pugnam, seu exercitijs consistunt, vel alios ad pugnandum excitantibus affirmatur graue peccatum committere, et sic deponendos; quia prædictus Textus (vt inquit Glossa ibi) loquitur de bello iniusto, vel de peccato non ipso iure, sed ferenda.

4 Quod si miles propria manu occiderit, vel mutilauerit in hoc bello iusto irregularis est ex omnium sententia. Argum. dicti cap. petio, & alij. et alius 23. q. 8. Solum est dubium de Clerico sic occidente, an eius irregularitas ex homicidio illicito, & iniusto dicenda sit, an ex defectu perfectæ lenitatis? Et ratio difficultatis est; quia ipse occidit, & non ex auctoritate publicâ; cum non concedatur ei facultas occidendi; imò hæc illi denegata est. Contra si bellum iustum est, nulla sit hostibus iniustitia eos vita priuando, si ad victoriam necessarium est. Item Princeps omnibus bellantibus hanc facultatem concedit. Quod ergo Clericus contra sibi factam prohibitionem pugnet, non inferitur pugnare iniuste, sed religiose. Sicuti si votum fecisset non pugnandi extra casum necessitatis, & pugnaret, peccaret aduersus votum, sed non aduersus iustitiam; ac proinde irregularis non esset ex delicto, & hoc videtur probabilius.

5 Verùm si miles etiam Clericus bellum non offensiuum, sed defensiuum aggrediatur, nullam irregularitatem contrahit non occidendo, seu defendendo aduersarios, vt colligitur ex cap. 1. in iunioribus, Ecclesiar. Nam cum illa defensio iure nature debita sit, credendum non est ob eam canonicum impedimentum appositum esse. Neque est simile de iudice, & ministris iustitiæ, qui ex iustitia legali obligantur homines interficere; quia ipsi voluntariè eam obligationem subieciunt; cum ea muneribus suscipiunt. Secus est de pugnatoribus in bello defensiuo, quod bellum ipsi non voluntariè. Sed coactè suscipiunt; ac proinde mirum non est, quòd ab irregularitate excusentur. Sicuti eos excusat Gregor. de Valen. tom. 3. disputat. 3. q. 16. p. n. 4. col. penult. Coninch. disputat. 18. dub. 1. o. num. 96. Bonac. l. 1. disp. 7. q. 4. p. n. 4. num. 11. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 12. num. 44. & alij apud ipsos.

6 Ad extremum superest dicendum de dispensatione huius irregularitatis proueniens ex defectu perfectæ lenitatis. Hæc igitur dispensatio non potest ab alio quàm à Pontifice, non enim inuenitur in iure aliqua concessio Episcopo facta. Nam in Conc. Trident. solùm datur facultas pro irregularitatibus ex delicto occulto proueniens; sub qua facultate hæc quæ non nascitur ex delicto comprehendì non potest. Vt aduertit Caiet. verbo irregularitas; & Armilla eodem n. 13. Corduba q. 74. Suar. de irregular. disp. 47. sect. 6. in fine. Sayrus lib. 6. cap. 19. ad finem. Bonac. disp. 7. q. 4. p. n. 4. in fine. At in facultate dispensandi in omnibus irregularitatibus excepta homicidij voluntarij, & bigamiz, quam potestatem habent Prælati ordinum Mendicantium hæc irregularitas comprehenditur: vt aduertit Suar. supra. Layman. lib. 1. sum. tr. 5. par. 4. c. 9. vers. bis addo.

7 Illa tamen censenda est sufficiens dispensatio, vel potius ablatio irregularitatis incurrendæ, si Pontifex concederet Clerico facultatem propriâ manu pugnandi. Cum enim ex hac facultate censetur dispensare in iure inducente hanc irregularitatem, tacitè censetur hanc irregularitatem tollere, seu eius incursum impedire. Secus si solùm concederet facultatem assistendi; quia ex ea non potest clericus proprijs manibus pugnare, ac proinde si mutilet, & occidat irregularis erit. Sicuti ex communi tradit Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 3. numero 2. Navar. cap. 27. numero 2. Molina de iustit.

tract. 2. disp. 108. vers. est verò. & disp. 110. in fine. & tract. 3. disp. 73. n. 2. & Henric. lib. 14. c. 11. n. 3. Sayrus lib. 6. c. 19. n. 5. Suar. de bello disp. 13. sect. 2. n. 6. in fine. & disp. 47. de cons. sect. 6. n. 1. Valen. 2. disp. 3. q. 16. p. 4. vers. septimo. Bonac. de resist. disp. 2. vlt. sect. 1. p. 12. §. 4. & disp. 7. de irreg. q. 4. p. 4. circa finem.

PVNCTVM XV.

De irregularitate orta ex homicidio, vel mutilatione iniusta.

Inter irregularitates quæ ex delicto, vel quasi delicto ortum habent, hæc est potissima, idè quæ latius explicanda.

§. I.

Quæ requirantur ad irregularitatem incurrendam ex homicidio, vel mutilatione voluntaria?

- 1 Quæ voluntas requiratur, vt irregularitatem constituat ex homicidio voluntario?
- 2 In rixa inopinata occidens aduersarium regulariter non est censendus homicida voluntarius.
- 3 Huic irregularitati vicina est quæ ortum habet ex mutilatione.
- 4 Quæ mutilatio sufficiat ad hanc irregularitatem incurrendam.
- 5 Non est sufficiens ad hanc irregularitatem debilitatio membri, nisi sit illius abscissio.

Certum est ex homicidio, vel mutilatione voluntaria contrahi irregularitatem distinctam ab ea quæ ortum habet ex homicidio, vel mutilatione casuali. Solum est difficultas in explicanda voluntate requisita ad hanc irregularitatem contrahendam. Quare dicendum est requiri intentionem expressam occidendi, seu apponendi causam de seclatiam mortis, & vtalem cognitam, vt si præberes alicui venenum mortiferum, aut detineres, vt ab alijs occideretur. Et licet aliqui Doctores censeant homicidium voluntarium esse, si velles voluntationem, seu percussionem, ex qua periturus mors euenit; verus censeo in iure canonico homicidium inde sequutum non appellari voluntarium, sed casualè, quia non est patratum ex proposito, & ex intentione, sed præter, vt colligitur ex cap. 1. & cap. sicut dignum de homicidio, & apertius ex Conc. Trident. sess. 14. cap. 7. ibi: Si verò homicidium non est propositum, sed casu fiat: & notauit Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 3. num. 15. Eman. Sa; verbo homicidium num. 4. Filliuc. tract. 20. cap. 1. q. 2. Valq. l. 2. disp. 300. num. 39. Gaspar Hurtado de irregular. diff. 5. Et indicat. Sa; disp. 44. sect. 1. n. 3. Et probabile reputat Bonac. l. 1. disp. 7. de irreg. q. 4. p. 8. num. 2.

Ex qua doctrina infer, si in rixa inopinata occidas aduersarium, regulariter non esse iudicandum homicidium voluntarium. Vti docuit Salcedo pract. crimin. cap. 94. Dicit. Perez lib. 8. ordinan. tit. 13. num. 256. in Rub. col. 4. Henric. lib. 14. cap. 14. num. 1. in fine. Rodrig. in sum. verbo irregularitas, cap. 179. n. 1. & 2. Aulia 7. p. disp. 6. sect. 2. dubi. Et colligitur ex dicto c. de homicidio. Et ex Conc. Trident. sess. 14. c. 7. de reformat. Etenim homicida voluntarius ille nuncupatur qui per industriam, & per insidias proximum suum occidit, sed ex proposito. Qui autem subito iratus occidit non ex proposito, & per industriam, sed casu reputandus est occidisse. Quod intelligendum est quoad forum exterius, & etiam quoad forum interius casu, quòd occidit non constet expressam voluntatem occidendi habuisse, nam si de hac voluntate ei constaret iam ex proposito occidit, idè quæ cessat omnis dubitatio.

Hinc irregularitati vicina est altera quæ ortum habet ex mutilatione, cap. in Archiepiscopatu de Raptorib. Clement. vno. de homicidio. Quæ & voluntariè, & casu contingere potest. Voluntariè contingit, cum expressam voluntatem habuisti mutilandi, vt apponendi causam, ex qua præuidisti mutilationem fore eueniuram, vt dictum est de homicidio. Secus si solùm intendisti vulnerare, & casu mutilasti.

Sed quæ mutilatio sufficiat ad hanc irregularitatem incurrendam? non conueniunt Doctores. Nam Caiet. 2. 2. q. 61. art. 1. Sotus lib. 5. de iustit. q. 2. art. 1. & in 4. d. 2. §. 3. art. 2. concl. 1. Suar. disp. 44. sect. 2. n. 7. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 11. numero 2. minus strictè loquuntur, afferunt enim eam mutilationem sufficere ex qua corpus humanum non integrum, sed imperfectum est, ac proinde abscissionem digitorum, & carilaginibus auri, & nasi, & testicularum sufficientem esse huic irregularitati. Sed quamuis hæc sententia probabilis sit, probabiliorum existimo eam mutilationem requiri, ex qua aliquod membrum corporis abscindatur, nam cum